

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrta leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5'60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inzerate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovoljivo frankirati. Brezimi dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštne proste. — Inzerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inzerati po dogovoru. Inzerati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavni: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Pred izbruhom vojne z Italijo.

Salandra naznanja razrušenje trozveze in proglašča program večje Italije. — Pred izbruhom vojne. — Kaj je Italija od nas zahtevala.

Poročilo „Agencia Stephani“: Dvorana je prenapolnjena; navzočih je 480 poslancev. Na tribunah se nahajajo člani diplomatskega zbora, med njimi veleposlaniki Amerike, Anglije, Francije, Rusije in Japonske, senatorji in bivši poslanci. Ko se prikaže v neki loži d' Annunzio, mu prirejajo dvorana in tribune ovacije, katerih se le oficijalni socialisti ne udeležijo. D' Annunzio se zahvaljuje s priklonom z glavo. Navzoče so vse politične osebnosti, razven Giolittija. Ob 2. popoldne vstopi v dvorano predsednik Marcora, pozdravljen z burnimi ovacijami. Vsi poslanci, razven 45 oficijalnih socialistov, se dvignejo in kličejo: „Živel predsednik! Temu klicu se pridruži tudi galerija. Koj nato vstopi v dvorano ministrski kabinet s Salandro na čelu. Od vseh strani je slišati klic: „Živela vojna!“ Iz centra kličejo: „Živio kralj!“ Pri tem klicu postane odobravanje še večje ter doseže višek pri klicih: „Živela Italija!“ Zbornica odobri protokol zadnje seje. Ministrski predsednik Salandra predloži nato zakonski načrt, ki daje vladi za slučaj vojne izredna pooblastila. Ministrski predsednik poda nato v imenu vlade izjavo, katere posamezne stave spremlja zbornica z burnimi klici: „Živela vojna, živela Italija!“ Le oficijalni socialisti vztrajajo mirno na svojih sedežih. Po končani izjavi ministrskega predsednika prireja zbornica impozantne manifestacije za vojno, kralja in Italijo. Ministrski predsednik Salandra predlaga odsek, ki naj pretehta predloženi načrt ter prosi, da naj se od predsednika izbrani člani odseka takoj sestanejo in svoje poročilo še danes predložijo. Predlog se sprejme. — Zunanji minister predloži zbornici „Zeleno knjigo“. Poslanci ter publika na galeriji prireja ministru prisrčne, dolgotrajne ovacije. — Predsednik naznanja imena v odsek pokli-

canih poslancev. Mnogi poslanci se podajo k ministrski klopi, da čestitajo ministrom.

Govor ministrskega predsednika Salandra.

Izjava ministrskega predsednika Salandre v zbornici se glasi:

Odkar se je vzbudila Italija zopet k državnemu jedinstvu, se je izkazala med narodi sveta kot činitelj zmnosti, složnosti in miru. S ponosom lahko naznanja, da je vršila to svojo misijo s stanovitostjo, ki se ni ustrašila niti najmučnejših žrtev. V zadnji, več kot 30letni perijodi, je vzdrževala sistem zavezništva in prijateljstva. ki so imela posebno namen, zasigurati tako čim bolj evropsko ravnotežje in z njim mir. Temu plemenitemu cilju na ljubo ni prenašala Italija le nedostata varnih meja, ni mu podredila le svojih najsvetejših narodnih aspiracij, temveč je morala, zatajujoč svojo bolest, tudi gledati metodično izvrševane poskuse, potlačiti ona znamenja Italijanstva, ki sta jih narava in zgodovina neizbrisno vpečatila plemenitim pokrajinam.

Ultimatum, ki ga je izročila avstro-ogrška monarhija v juliju 1914 Srbiji, je na mah uničil učinek dolgoletnih prizadevanj, kajti kršil je pogodbo, ki nas je vezala z monarhijo. Ultimatum je kršil pogodbo formalno, ker je bil izročen brez prehodnega sporazuma z nami, da, ne da bi se nas bilo o njem obvestilo; kršil je pogodbo v meritnem oziru, ker je meril na to, da ruši v našo škodo škodljivi sistem teritorialnega posestnega stanja in interesnih sfer, ki so se bile ustvarile na Balkanu.

Toda v večji meri, kakor ta ali ona točka, je bil žaljen, da celo potlačen popolnoma duh, ki je napolnjeval pogodbo, kajti s tem, da so razbrz-

dali najstrašnejšo vojno sveta v direktnem nasprotstvu z našimi interesi in čuvstvi, so razbili ravnotežje, ki se naj bi bila varovala zveza in so povzročili virtualno, toda z neodoljivo silo, da se je zopet oživel problem nacionalne spopolnitve Italije.

Navzlic temu se je trudila vlada potrpežljivo cele mesece, poiskati poravnavo, ki bi naj zopet pogodbi izgubljeno eksistenčno upravičenost dala. Toda ta pogajanja so morala imeti svoje meje, ne le časovne, temveč tudi meje časti. Ako bi bili šli preko teh meja, bi bili razžalili celokupnost, ter čast naše države.

Zaradi tega in da vzdržimo te najvišje cilje, se je čutila kraljeva vlada primorano, notificirati dne 4. maja c. in kr. avstrijsko-ogrski vladi, da preklicuje vse svoje pogodbene predloge, da odpoveduje zvezno pogodbo in da si pridruže popolno prostost nadaljnjega postopanja.

Na drugi strani pa ni bilo več mogoče, pustiti Italijo brez zavarovanja in brez ugleda izolirano baš v trenutku, ko stopa svetovna zgodovina v svojo odločilno fazo. V očigled temu položaju in uvažujoč težkoče mednarodne situacije, mora biti vlada za vsako, še tako težavno preizkušnjo tudi politično pripravljena. Zato prosi potom predložene zakonske osnove za ona izredna pooblastila, katere potrebuje.

Ta ukrep ni le upravičen vsled precedenčnih slučajev pri nas in v drugih državah vsake ustavne oblike, temveč je zaeno najboljša ureditev, da celo najmilejša oblika onih pooblastil, ki mu jih daje naša zakonodaja, kadar gre za najvišji zakon, za blagor domovine.

Brez samohvalnih besed in brez ponosa, toda globoko čuteč odgovornost, ki jo prevzamemo v tej uri, smo si svesti, da smo storili vse, kar zahtevajo najplemenitejša stremjenja in najvitalnejši interesi domovine, v imenu domovine in iz vdanoosti do nje pozivljamo ginjeno in žareče parlament in celo deželo: odpravimo vsa nasprotstva nazorov in pozabimo jih vsi odkrisrčno. Nasprotstva strank in razredov, osebni nazori, ki zaslužijo v normalnih časih našo pozornost, celo vzroki, ki

PODLISTEK.

Sendomirski samostan.

Dalje.

„Cela obširna okolica tu in pa prostor, kjer se sedaj dviga naš samostan, sta bila nekdanj last grofa Staršenskega, moža iz plemenitega rodu. Tedaj pa tu še ni bilo samostana. Veselo so tod orali s plugom plodovito zemljo. Grof sam je bival tam-le gori, kjer sedaj razpadlo zidovje odseva lunine žarke. Grof ni bil baš zloben človek, pa tudi dober ni bil; v vojni so ga smatrali za hrabrega in srčnega vojaka; sicer je mirno in osamljeno živel na gradu svojih pradedov. Eni njegovih lastnost so se ljudje najbolj čudili: nikdar ni bilo slišati o njem, da bi bil ljubil kako žensko bitje; očitno se je namenoma izogibal vsakemu občevanju z ženskami. Mislili so torej vsi, da sovraži ženske; vendar pa v resnici to ni bilo tako. Bil je samo od narave nekako bojazljiv proti ženskam in, mislim, da zadenem pravo,“ reče menih ter se zravna pokonci, „imel je neskončno veselje s svojim posestvom. Ona bojazljivost torej in pa to veselje sta bila prava vzroka, da se do tedaj ni nikdar približal kakim ženski. Zadovoljen in srečen je bil, ako ni imel nobenih sitnosti. — Ali vam je ostalo še kaj vina? Prosim, dajte mi ga kozarec!“

Slastno izpije menih vino, potem pa nadaljuje: „Tako je živel Staršenski mirno in mirno je upal tudi umreti, toda bilo mu je drugače usojeno. Nekoč ga pokliče državni zbor v Varšavo. Premišljujoč o napakah ljudi, ki gledajo samo na lastno korist, kadar se gre za dobrobit celo-

kupnosti, se sprehaja nekega večera nejevoljen po mestnih ulicah. Nad mestom so se zbirali črni oblaki in kazalo je, da bo vsak čas huda ura. Stemnilo se je že docela. Tedaj zasliši nenkrat za sabo tresoč se glas milo proseče ženske, ki ga vzdihujoč nagovori: „Če ste človek, usmilit se uboge reve in pojdite z menoj!“ Grof se hitro obrne ter zagleda pred sabo deklico, ki mu proseče moli nasproti obe roki. Vsled temne noči ni mogel ničesar posameznega razločiti. Vendar pa je videl, da nosi deklo zelo revno obleko; vrat in roke so se belo svetile v temni noči. Grof sledi deklici. Komaj je šel kakih deset korakov, ko vstopi deklo v borno hišico in grof za njo. Ko stojita v temni veži, prime grofa nekdo s toplo, mehko roko za roko. — Ali ste, gospod, vitez kakega reda?“ prekine menih svoje pripovedovanje in se vprašujoč obrne proti mlajšemu gostu. „Kaj pomeni križ na Vašem plašču?“ — „Jaz sem član viteškega reda malteškega,“ odgovori ta. „Ali ste Vi tudi član tega reda?“ izprašuje menih drugega gosta. — „Nikakor ne,“ mu odvrne ta. — „Imate ženo in otroke?“ — „Teh nisem imel nikdar.“ — „Koliko let štejete?“ — „Petinpetdeset.“ „Tako! tako!“ zaimrma menih ter prikima. Potem pa nadaljuje:

„Dotlej popolnoma neznano čuvstvo prevzame grofa, ko se ga dotakne ona topla, mehka roka. Ljudje pripovedujejo bajko iz Jutrovega o človeku, ki je naenkrat dobil dar in sposobnost razumeti petje ptic in jezik drugih bitij v naravi; vlegel se je ob šumečem potoku v senco zelenih dreves ter je zaslišal namesto praznih, brezpomembnih glasov v največje veselje in začudenje lepe besede, lepega pomena in lepe vsebine. Tako se je zgodilo tudi grofu. Nov svet se je odprl

pred njim. Trešoč se, je sledil deklici, ki je odprla majhne duri in vstopila z njim v nizko, slabo razsvetljeno sobo.

Prva luč pade na deklico. Grofu zaigra srce samega veselja, ko vidi, da je res, kar je slutil. Dekle je bilo lepo, lepo v vsakem oziru. Gosti, črni kodri so krasili čelo in vrat; pod črnimi obrvmi se je svetilo dvoje svetlo-modrih oči. Njenih ust z rudečimi ustnicami nikakor ni kazila brazgotina, ki je šla poševno kakor bela proga ter se izgubila v rudeči barvi gornje ustnice. V licih je imela kaj mični jamici. Čelo in nos, oba lepa, da bi si umetnik težko mogel izmisliti lepših, sta dajala krasni glavi izraz prave lepote in sta stala v najlepšem soglasju z njenim vitkim in polnim telesom. Revna obleka je lepoto tega bujnega telesa bolj povzdigovala kakor zakrivala. Kaj ne, o takih stvarih vi ne veste ničesar, gospod vitez? Da, da, staremu menihu se danes zopet malo vrti v glavi! Pijmo še en kozarec! — Tako, dobro!

Ves zamaknjen v lepoto krasne deklice je stal grof v sobi in je komaj zapazil, da leži v kotu na trohneči slami sila reven, star mož z razstrganim sedlom pod vzglavjem in odet z različnimi cunjami. Ko ugleda mož grofa, iztegne roko izpod odeje ter vpraša z umirajočim glasom: „Ali si ti, Olga? Koga si mi pripeljala?“ — „Tukaj je nesrečnež,“ izpregovori sedaj deklo, obrnivši se proti grofu, „za katerega sem Vas v skrajni sili prosila usmiljenja. Moj oče je, plemenitaš iz starega rodu, ki je pribežal tu sem pred zasledovanjem.“ — Po teh besedah pristopi k ležišču svojega očeta, ter klečč razprostira in ureja cunje, ki so kot odeja pokrivalo truplo revnega starčka.

Dalje.

dajejo življenju vsakodnevni plodnosni kontrast stremljenj in principov — vse se mora umakniti pred potrebo, katera nadkriljuje vse druge in pred idejo, ki nas oduševlja bolj, kakor vsaka druga, vse mora izginiti vočigled sreči in veličini Italije. Od danes naprej moramo pozapiti na vse drugo in smemo misliti le na to, da smo Italijani in samo Italijani, in da ljubimo Italijo vsi z enako vero in z gorečnostjo. Naj bi se strnile vse naše moči v eno samo silo, naj bi se združila vsa naša srca v eno samo srce; enotna volja naj nas vodi k cilju, ki smo si ga prisegli, sila srca in volja naj dobe en sam strasten in junaški izraz v armadi in mornarici Italije in v vzvišenem voditelju, ki ju vodi k usodam nove zgodovine. Živio kralj! Živela Italija!

Nadaljni potek in konec zbornične seje. — Vlado predlogi sprejeti.

V odmoru med sejami so se poslanci razšli po zborničnih hodnikih, živahno razpravljajoč o vladni izjavi ali o zeleni knjigi. Galerije so ostale prenapolnjene. Ob 5. popoldne so se zopet pojavili v zbornici predsednik Marcora, poslanci in ministri.

Pred prenapolnjeno zbornico je povzel med živahnim ploskanjem besedo poslanec Bosselli kot poročevalec komisije. Izjavil je, da predlaga komisija soglasni sprejem zakonskega načrta o izrednih pooblastilih danih vladi. (Dolgo trajajoče ploskanje.) Vzroki za to so na dlani, zakaj ta zakonska predloga daje dejansko pečat na delo vlade, ki si je vzela glas domovine kot svetovalca in čustvo za narodno dostojanstvo kot vodnika. (Dolgotrajno živahno pritrjevanje.)

V tej sveti uri, ki nas združuje v edini volji, bo votum te zbornice slovesno potrdilo nepremagljive in neomajne vere v državo in v slavo domovin. (Živahno ploskanje.)

Referent je končno poudarjal, da zbornica zaupa armadi, mornarici in vladarju, ki hoče nadaljevati slavne tradicije svoje rodbine.

Govoru so sledile viharne manifestacije. Poslanci so se dvignili in ploskali.

Občinstvo se je pridružilo s klici: Živela Italija! Živio kralj! Nato je čestital govorniku tudi predsednik zbornice.

Poslanec Barzilai izjavlja: Zbornica daje vladi obsežno prostost postopanja, ker ji popolnoma zaupa.

Posanec Turatti obširno utemeljuje razlikajoče se mnenje oficijelnih socialistov.

Poslanec Colojanni, republikanec, se odreka besedi z vzklikom: „Živela Italija!“ (Ponovno odobravanje.)

Poslanec Ciocotti, socialisti, izjavlja v imenu ostalih socialistov: Kot državljan in socialist menim, da ne smem delati vladi niti dejanskih niti moralčnih težkož. (Odobranje). Nahajamo se v obrambni vojni. Socialisti, v katerih imenu govorim, upajo, da bo izšla Evropa iz te vojne prenovljena in da bo prišlo potem do toliko zaželjenega razoroženja. Hočemo oprostiti napredek civilizacije vseh ovir.

Debata se zaključuje.

V tajnem glasovanju je bil zakonski načrt s 407 proti 74 glasovom sprejet. Predsednik zbornice Marcora je povzel nato besedo, med tem ko so se ministri in poslanci dvignili s sedežev, ter izjavil:

V tej historični seji je zbornica zopet našla posvečeno zaupanje vedinjenje Italije. Hitimo, da izpolnimo svoje dolžnosti napram domovini v trdnem zaupanju, da mora sloga in trdnost ter hrabrost armade in mornarice dovršiti vedinjenje domovine. „Živela Italija!“ (Zelo živahno odobravanje.)

Predsednik je posvetil kralju nekaj besed ter končal s klicem: „Živel!“ na kralja, ki ga je zbornica z opetovanim navdušenim odobravanjem sprejela.

Na predlog ministrskega predsednika Salandre, se je zbornica odgodila na nedoločen čas.

Po končani seji so priredili d' Annunziju velike ovacije.

Manifestacija v senatu. — Seja odgodena na danes.

Poročilo „Agence Stephanie“ o senatu. — Tudi dohode v senatno palačo je zasedel gost kordon vojaštva. Le senatorji in poslanci, kakor tudi osebe, ki imajo vstopnice, imajo dostop. Dvorana in galerije so prenapolnjene. Več nego 230 senatorjev je navzočih.

Ob štirih popoldne pride v dvorano predsednik Manfredi, ki mu slede ministrski predsednik Salandra in člani vlade. Ministrskega predsednika burno pozdravljajo senatorji in občinstvo na galerijah. Vse kliče: „Živela Italija! Živel kralj! Živela armada!“ Ko so se senatorji dvignili s svojih sedežev, je pričel Salandra ob 7. uri 7 minut govoriti ter je ponovil izjave, ki jih je podal že v zbornici. Izjave so bile sprejete z živahnim odobravanjem. Na koncu je prišlo zopet do velike manifestacije. Ko je ministrski predsednik Salandra oddal svojo izjavo, je predsednik na Salandrov predlog odgodil sejo na danes ob dveh popoldne.

Vojna napoved danes?

„Kölnische Zeitung“ izve iz zanesljivega vira, da bo napovedala Italija svojima bivšima zaveznicama vojno dne 22. maja.

Italijanski poslanik v Parizu, Pittoni, je izjavil, da se je Italija obvezala, nastopiti z orožjem proti Avstriji in Nemčiji do točno naznačenega termina. Zanesljiva poročila pravijo, da je bil kot ta najskrajnejši termin določen 25. maj.

Pred prelomom.

Z Dunaja poročajo: Tukajšnji politični krogi niso presenečeni vsled poteka včerajšnje seje italijanskega parlamenta. Vojna formalno sicer še ni izbruhnila, toda dunajski krogi pričakujejo bližajoče se dogodke popolnoma mirno in samozavestno, ter računajo, da je prelom diplomatskih odnošajev le še vprašanje malo dni, ali pa celo malo ur.

Prekinjenje diplomatskih odnošajev?

„Matin“ poroča iz Rima:

Nemški in avstro-ogrski veleposlanik sta vročila ministru zunanjih del, Sonnino, verbalno noto.

V diplomatskih krogih sodijo, da je neposredno pričakovati, da se prekinejo diplomatski odnošaji med Italijo in centralnima državama.

Priprave za vojno.

Kraljevski dekret razglša splošno amnestijo za vse politične zločine in prestopke.

Dijaki vseučilišč v Paviji, Rimu, Modeni in Parmi so se dali vpisati v listo prostovoljcev, da se morejo udeležiti vojne. Začeli so že s strelskimi vajami.

Od 16. maja naprej že ne zapuša nobena ladja italijanskega brodograditeljskega društva. Italijanske paroplovne družbe so na ukaz vlade ustavile tovorni in osebni promet. Genovz je zopet zaprta za nevtralni promet.

Že dne 17. maja so se ustanovili vojaški pregledovalni uradi za pisma in poštno pošiljatve iz Italije. Italijanska pošta je isti dan ustavila pošiljanje zaprtih pisem iz inozemstva in v inozemstvo.

V Zenevi izhajajoči list „Suisse“ poroča, da se vrše pri Modani velike koncentracije francoskih čet, da pri vojni napovedi ojačijo italijanske čete.

Uradno se razglša, da morajo biti vpokojeni mornariški častniki in podčastniki pripravljene, da jih pokličejo k pregledovanju in v primernem času postavijo v službo.

Vojni minister razglša, da se sprejemajo sicer prostovoljci, da pa je organiziranje četaških čet à la Garibaldi prepovedano.

Vsi v Švici živeči vojnoobvezni Italijani so dobili pozivnice, da morajo takoj stopiti pod orožje.

Preko Švice se vrača vsak dan na tisoče Italijanov iz Avstrije in Nemčije v domovino.

Kaj vse je zahtevala Italija!

Takojšnja okupacija celega Trentina in Istre s Puljem in Reko vred, kakor tudi več jadranskih otokov. Odstop mornariških postaj na dalmatinskem obrežju. Resignacija na vsako direktno in indirektno vmešavanje v zadeve Srbije, nadalje na vsako, proti interesom Italije naperjeno balkansko politiko. Svoboda za Italijo, da lahko varuje svoje interese v vzhodnjem Sredozemskem morju proti Turčiji skupno z državami trojnega sporazuma. Končno akcijska svoboda za bodoči mirovni kongres, kjer si Italija pridržuje, podpirati stvar Srbije in Belgije.

Potek pogajanj med Avstrijo in Italijo.

Rimski dopisnik londonskega „Daily Telegrapha“ priobčuje naslednje podatke o pogajanjih med Avstrijo in Italijo:

„Pogajanja so se pričela kmalu po izbruhu vojne. Avstrija je vstrajala na svojem stališču. Ko se je končno odločila, staviti ponudbe, so bile te malenkostno. Italijanski kabinet je moral zato pričeti misliti na vojno. Javno je pričel vršiti vojaške priprave, da opozori centralni državi na vse. Avstrija očividno teh priprav ni smatrala za resne. Koncem aprila sta bili armada in mornarica skoro pripravljene; Sonnino je vprašal nato na Dunaju h katerim najskrajnejšim koncesijam bi bila Avstrija pripravljena. Avstrija je vztrajala pri svoji prvotni ponudbi. Nato je Italija odpovedala zavezniško pogodbo, ter se je pričela pogajati s trojnim sporazumom. Radi teh pogajanj se kralj in ministri niso udeležili slavnosti v Quartu. Cim je bila Italija vseh obveznosti napram dosedanji zaveznicama prosta, je podpisal Sonnino pogodbo s trojnim sporazumom.

Konference in avdijence na Dunaju.

Z Dunaja poročajo:

V sredo dopoldne je sprejel cesar zunanjega ministra barona Buriana. Zvečer se je vršil dolgo trajajoči ministrski svet. Včeraj je prispel na Dunaj ogrski ministrski predsednik grof Tisza, katelega je zasljal cesar v posebni avdijenci. Nato je sprejel vladar ministrskega predsednika grofa

Stürgkha. Popoldne je bil nato baron Burian vnovič pri cesarju.

Italijanski poslanik vojvoda d' Avarna je konferiral včeraj z zunanjim ministrom Burianom.

Demonstracije proti vojni v Italiji.

Socialistični „Avanti“ poroča, da se v mnogih krajih še vedno vrše velike demonstracije proti vojni. Take demonstracije so bile n. pr. v Florenci, v Benedkah, Aleksandriji, Bustu, Pizi, Monzi, Ravenni in dr. Cenzura je „Avantijeva“ poročila znatno pobelila. „Avanti“ priobčuje še na dan otvoritve zbornice manifest, ki se zaključuje z besedami: „Doli z vojno!“

Stališče italijanskih socialistov.

Predsedništvo italijanske socialistične stranke je odklonilo predlog, da se naj proglasi za slučaj vojne generalni štrajk ter je sklenilo resolucijo, ki nalaga socialistični parlamentarni frakciji, da se glasuje proti vsem vojnim kreditom.

Predlog 72 senatorjev.

„Magdeburger Zeitung“ javlja preko Ženeve iz Rima:

„Tribuna“ poroča: 72 senatorjev je vložilo predlog, v katerem se vlado poziva, naj izroči, predno prične z vojno, avstrijske ponudbe posebni skupni komisiji obeh zbornic, ki se naj znova posvetujejo o avstrijskih predlogih.

Srbija proti politiki Italije.

Iz Bukarešta poročajo: Vznemirjeni ton srbskega časopisa in vseh poluradnih listov proti zahtevam Italije glede Istre in Dalmacije, postaja vedno ostrejši. Organ srbske vlade „Samouprava“ piše: Teško je verjeti, da bi Italija svoje vmešavanje v akcijo na strani trojnega sporazuma zvezala s pogoji, ki nasprotujejo pravemu cilju vojne trojnega sporazuma, da se državne razmere v Evropi nanovo uredi na podlagi narodnostnega principa. Če bi pa trojni sporazum sprejel nezaslišane, proti Jugoslovstvu naperjene pogoje Italije, tako da bi Italija prevzela na Balkanu isto vlogo kakor dosedaj Avstro-Ogrska, potem morajo Jugoslovani poseči po samoobrambi ter z vsemi sredstvi brezobzirno odbiti proti njim naperjeni napad.

Posledice nastopa Italije pri nevtralnih balkanskih državah.

Iz Aten poročajo: Tu vlada veliko razburjenje zaradi nastopa Italije, ki je naperjen proti grškim interesom na Balkanu. Prihodnje dni je pričakovati važnih odločitev.

Iz Sofije pa poročajo očividno v zvezi s to vestjo: Morebitni ukrepi balkanskih držav bodo imeli neposredno za posledico mobilizacijo na Bolgarskem v interesu varnosti dežele.

Italija.

Dne 13. maja je odstopilo italijansko ministristvo s Salandro na čelu. Edini motiv za demisijo kabineta je dejstvo, da si konstitucionalne stranke niso bile složne glede mednarodne politike ministristva in sicer od trenutka ne, ko je izrazil Giolitti o smereh ministrskega kabineta nasprotno mnenje.

Ker se sedanja situacija ni dala razrešiti z enostavnim glasovjem parlamentarne večine, je preostala kabinetu le demisija. Izključeno je, da bi prevzel Salandra zopet vodstvo vladnih poslov na čelu ministristva, ki bi se razlikovalo od kabineta, ki je demisioniral.

Dne 14. maja je kralj poveril sestavo novega kabineta predsedniku parlamenta Marcori. Marcora si je pridržal odgovor do prihodnjega dne. Konferiral je s Salandro in Giolittijem, na kar se je napolnil h kralju Viktorju Emanuelu, da mu poroča. Izjavil je, da mora poverjeno mu misijo sestave kabineta odkloniti. Kralj je nato poveril sestavo kabineta finančnemu ministru Carcanu, ki pa je istotako odklonil. — Kralj se je nato posvetoval s Salandro, ter odklonil demisijo. Celi kabinet Salandra ostane torej na krmilu.

S tem pa je nastal v italijanski politiki opasen obrat. Giolittijev poskus, ustaviti dosedanjo smer oficijalne italijanske politike ter najti zopet nekako objektivno platformo, na katero bi se mogla postaviti nova, ne na desno, ne na levo vezana vlada, se je ponesrečil. Vrnilo se je ministristvo, ki si je pri demisiji samo napisalo spričevalo, da je že ustvarilo „predpogoje, katerim bo treba zadostiti“. Salandra je utemeljeval svojo demisijo z argumentom, da si konstitucionalne stranke glede vojne in miru niso složne. Ako se sedaj vrača, potem nam mora biti to pač dokaz, da je nastala v naziranju strank taka sprememba, da ima Salandra s svojo politiko zopet trdno in veliko večino za seboj. Poroča se, da bo predložil Salandra zbornici posebno zbirko diplomatskih dokumentov, ki naj dokažejo, da je njegova politika v interesu države, ona politika za katero je zadnje dni tako glasno in burno demonstrirala italijanska javnost.

V teh dneh ministrske krize pa je govorila kaj burno cesta. Vršile so se demonstracije, burne

in krvave demonstracije, ki so veljale človeška življenja. Intervencionisti napenjajo vse sile, da bi zmaga njihova ideja. Časopisje, agitatorji, ulica je na delu — pritisk je velikanski in grozeče Barzilajeve besede, da igra kralj za svojo krono nam dokazujejo, da so intervencionisti pripravljeni k najskrajnejšim sredstvom. Italijanska vlada je morala razglasiti ponovni apel na narod, da naj bo trezen in miren, ter poslala prefektom brzojavno okrožnico, v kateri jih pooblašča, da lahko poverijo, ako smatrajo to za potrebno, vojaški oblasti vodstvo javne varnostne službe in zaščito javnega reda. S to odredbo — tako pravi okrožnica — dokumentuje vlada svoj sklep, da bo porabila z neomajno odločnostjo vsa zakonita sredstva za ohranitev javnega miru in reda. Vendar pa goji zaupanje, da bolje odgovarja duhu bdeče odgovornosti italijanskega naroda, da se prepreči nepreračunljiva škoda, ki bi jo lahko povzročil v takem trenutku kakor je sedanji prizor državljanske nesloge in burne razbrzdanosti političnih strasti. Zanimarjenje spoštovanja napram inozemcem je sramota za civilizacijo dotične dežele in že sum, da se hoče pritiskati na javno oblast, moti odgovornost in slabi ugled. To je že samo na sebi obžalovanja vredno, v sedanjih okoliščinah pa lahko škoduje blagru države.

Italijanski narod, ki se je v težavnih dneh svoje zgodovine dostojanstveno zavedal svoje dolžnosti nasproti domovini, bo tudi sedaj storil svojo dolžnost.

Glavni torišči demonstracij sta Rim in Milan. V Rimu je prirejala množica Salandru kot šefu „intervencionističnega kabineta“ burne ovacije. Rimskemu zgledu so sledila mesta Turin, Genua, Milan, Benedke, Fiorenza, Bologna in Napol. Demonstranti so hoteli vdreti pred avstrijsko in nemško veleposlaništvo, kar je vojaštvo preprečilo s tem, da je zaprlo ceste s kordonom.

Posebno burni sprevodi so se odigrali povodom prihoda pesnika d' Annunzia v Rim. Množica mu je prirejala velike ovacije. Ostro je napadel nevtaliste, jih imenoval „plačane izdajalce“ ter končal s pozivom: „Dvignite se Italijani! Domovina je izgubljena, ako se ne bodemo zanjo bojevali!“ Razjarjena množica je napadla in pretepla več znanih nevtalistov, slišali so se celo klici „proti kralju“.

Socialisti so priredili veliko zborovanje proti vojni ter zagrozili s splošnim štrajkom. Po zborovanju je prišlo do spopada z nevtalisti, razvila se je pravcata bitka. Intervencionisti so navallili na socialistični društven dom ter ogrozili tudi nemški konzulat. Nasprotniki so se obmetavali s kamenjem ter streljali iz revolverjev — štiri osebe so bile ubite, 18 težko ranjenih.

Demonstracije so imeli deloma že revolucionarni značaj. Množice so grdile Nemčijo, ter kričale, da se je Giolitti Nemcem prodal. Kneza Bülowa, ki se je po svoji navadi peljal na sprehod, so obsipali demonstranti s pereat-klici. Zvečer se je vršilo v Teatro Constanzi predavanja d' Annunzia, ki je izzvalo nove resne nemire.

Dne 20. t. m. pa poročajo, da je Italija razdrla svoje desetletne zveze s centralnima državama ter se je pridružila trojnemu sporazumu. Leta 1883. je bila sklenila Italija politično entento z Avstrijo in Nemčijo, da se zavaruje proti francoski ekspanzivni politiki v Sredozemskem morju, tri leta pozneje so se pričela pogajanja za definitivno priključitev k od leta 1879. obstoječi nemško-avstrijski zvezi in marca meseca 1887. leta sta bili podpisani dve pogodbi: italijansko-avstrijska in italijansko-nemška, ki sta se pridružili avstrijsko-nemški konvenciji. Polnih 32 ozir. 28 let je tvorila ta trozveza najvažnejšo politično grupacijo Evrope ter je omogočila zaveznikom politike močne in energične roke.

V soboto zvečer je nagovoril d' Annunzio občinstvo v Teatro Constanzi tako-le: „Dne 4. maja. na predvečer slavnosti v Quartu je italijanska vlada razdrla trozvezno pogodbo. — Povem vam lahko formulo: decaduto e nullo. Vsled tega je vlada sklenila z drugimi skupinami držav precizne dogovore, prevzela je težke in difinitivne obveznosti, ki so postale posebno pomembne vsled izmenjave načrtov za skupno vojaško akcijo.“ Množica je burno pritrjevala, ter vsklikala proti Giolittiju in nevtalistu.

Iz Zeneve poročajo, da je Italija sklenila dogovor s tripelententom že 27. aprila. V pogodbi se je obvezala, da poseže na strani Francije najpozneje do 25. maja v vojno. Italijanski vojaški strokovnjaki se mudijo dalj časa v Parizu in Londonu, kjer so se dogovorili o podrobnosti vojaške akcije. Pogodba garantira Italiji uresničitev vseh nacionalnih aspiracij; posebna pogajanja so se vršila z Rusijo in Srbijo o jadranskem vprašanju.

„Giornale d' Italia“, Salandrov organ, izjavlja: Vojna je dejansko toliko kakor že napovedana vsled solidarne volje kralja, vlade in naroda. Poroča se, da je kralj do zadnjega omahoval. Končno se je odločil za vojno, ker je grozil šef generalnega štaba Cadorna, da sicer demonstrativno nastopi.

„Messaggero“ pravi, da je neposredno pričakovati avstrijsko-nemškega ultimatum. List po-

zivlja občinstvo, da se naj obnaša napram odputujočim nemškim in avstrijskim poslanikom dostojno, češ, da morajo Italijani dokumentirati, kako vzvišeni so nad Nemci, ki so svoj čas odputujoče poslanike trojnega sporazuma brutalno razžalili.

Iz Rima poročajo, da se je Pichon izrazil napram pariškemu korespondentu „Tribune“: Sporazum med Francijo in Italijo je najvažnejši dogodek, ki nam ga je prinesla ta vojna. Njegov pomen ni samo v odločilnem nastopu Italije za pravično stvar in za neodvisnost narodov, marveč v glavnem v tem, da bodo sedanje pogodbe trajale čez vojno in zopet ustanovile latinski blok ter Evropi dale staro nadvlado duha. Francija in Italija sta navezani druga na drugo s srčnim tovarištvom, brez zavisti in brez ljubosumja. Temu principu smo posvetili svoje življenje in navdaja nas neizrečno veselje, da so se naše sanje in naši upi uresničili.

Nemške banke so dale prepeljati svoje vrednostne papirje, ki so jih imele v Italiji, v nevtralne države, v prvi vrsti v Švico. Istotako so italijanske banke v Nemčiji svoje vrednostne papirje spravile na varno.

„Messaggero“ zahteva, da suspendira italijanska vlada § 11. garancijskega zakona, ki daje inozemskim poslanikom pri Vatikanu iste pravice! kakor poslanikom, ki so akreditirani pri italijanski vladi. Kakor znano, imata Avstrija in Nemčija pri Vatikanu posebne poslanike.

V celi Italiji je bilo proglašeno obsedno stanje. — V Tripolitaniji je bilo proglašeno vojno stanje dne 15. maja.

Vesti iz Petrograda pravijo, da je Italija obvestila Turčijo, da smatra lausannsko mirovno pogodbo za ničevno.

Avstrijsko-ruska vojna.

Rusi se umikajo v ruski Poljski.

Sovražnik nadaljuje svoje umikanje v ruski Poljski in je je prenesel tudi na odseke dosedanje fronte ob Pilici. Vzhodno od Piotrkowa do gorenje Visle zasledujejo zavezniške armade Woysrch in Dankl umikajočega se nasprotnika. Njihove čete so se nastanile v pogorju, severovzhodno od Kielc. Pred armado nadvojvode Josipa Ferdinanda se umikajo Rusi v srednji Galiciji preko Sana, na prostoru Dobromil—Stary Sambor pa pred sprednjimi četami armad Borojevič in Böhm Ermolli v severovzhodni smeri. Po bojih z zadnjimi četami so naši voji dospeli do višin jugo-zapadno od Dobromila in Starega Sambora. Splošnemu prodiranju so se sedaj pridružile tudi zavezniške čete armade Linsingen, ki prodirajo preko Turke in Skole. Bitka v jugo-vzhodni Galiciji še traja. Močne ruske sile so prodrle preko Obertyna do severno od Sniatyna in do Machale.

Sprednje čete armade generalnega polkovnika pl. Mackensena stoje pred Przemyslom in na levem bregu doline Sana. Na desni in levi od tod nadaljujejo zavezniške čete zasledovanje v smeri Dolina—Dobromil na eni strani in preko Solanice (na Visli)—Kielce na drugi strani. Tudi od Kielc do Pilice pri Inowlozdu niso mogli Rusi držati svojih pozicij in se jadrno umikajo proti vzhodu.

Rudnik, Lezajsk, Jaroslav, Dubromil, Boryslav v rokah zavezniških čet.

Ruske armade na Poljskem in v Galiciji se nadalje umikajo. Na celi fronti od Novega Miasta ob Pilici do južno od Dnjestru v okolici Doline, prodirajo zavezniške armade. Ob Sanu so naše čete zavzele Rudnik in Lezajsk, Jaroslav pa nemške čete. Avstro-ogrski X. armadni zbor iz srednje Galicije stoji pred vrati svojega domovinskega mesta Przemysl. Bolj proti jugu so Dobromil, Stary Sambor in Boryslav zopet v naši posesti. Zavezniške čete armade Linsingen so dospele do vrhov jugozapadno od Doline. Na črti ob Prutu Rusi še napadajo. V ljutih bojih severno od Kolo-meje je koroška in štajerska pehotna armade in domobranstvo v žilavem vztrajanju krvavo odbilo vse ruske napade.

Zavezniške čete so prodrle čez Klimontov.

Uradno se razglša: Na ruskem Poljskem zasledujejo zavezniške sile južno od Pilice sovražnika, so ga pregnale z gorovja od Kielc do gornjega teka Kamiene in so vzdolž Visle prodrle na višine severno Klimontova. Na progji ob Sanu Rudnik—Przemysl so bile zadnje ruske čete z zapadnega brega reke vržene nazaj in je bilo napravljenih mnogo tisoč vjetnikov. Iz gozdnih Karpat prišle armade nadaljujejo svoje prodiranje. Močna ruska zadnja straža je bila včeraj blizu visočine Magiera razgnana, 7 topov, 11 strojnih pušk za vojevanih in nad 1000 vjetnikov vlovljenih. Naše čete so dopoldne z godbo na čelu in navdušeno pozdravljene prišle v Sambor. V jugo-vzhodni Galiciji, severno Kolomeje, so bili odbiti novi napadi Rusov in sovražniku vzeto eno opirališče. Dalje vzdol Pruta do državne meje vlada razmeroma mir.

Drohobicz v naših rokah.

V razmerju s trdovratnimi boji je sedaj cela fronta v splošnem brez bistvenih dogodkov. Armade so nadalje pridobile na prostoru. Kolone, ki so prodrle proti gorenjemu Dnjestru, so z oddelki sedaj zavzele tudi Drohobicz, vjele nadalje 5100 sovražnikov ter vplenile 8 strojnih pušk.

Nadaljujemo prodiranje med Pilico in gorenjo Vislo, kakor tudi na fronti Sambor—Stryj—Stanislavov.

Pri Jaroslawu in severno od tod se nam je na več točkah posrečilo, prekoračiti reko San.

Za Przemysl se vrše boji.

Naše zmagovito prodiranje.

Levi breg Sana od Rudnika navzgor so Rusi zapustili. Rusi se drže samo v kotu med rekama San in Vislo. Na ruskem Poljskem prodirajo naše čete neprestano severno od Visle in vzhodno od Nide ter južno od Pilice ter so dosegle že Kamiene, severno od Kiele in severovzhodno od Lysegore. Naše in zavezniške čete stoje pred Przemyslom ter so zopet zavzele vrh Magiero ter mesto Sambor ob zgornjem toku Dnjestra. Na dolnjem Sanu so zavezniške čete dne 16. t. m. na več krajih prekoračile reko. Rusko armadno vodstvo je postalo tja mnogo novih čet in svoje pozicije še neprestano ojačuje. Zato je prav verjetno, da bodo boji tu še nekaj časa trajali. Že več dni bombardirajo zavezniške čete tudi Przemysl in je računati s tem, da je ta bivša trdnjava že na treh straneh oblegana. Pred Przemyslom stoji tudi že mnogo težkih topov.

Na jugovzhodu prodirajo naše čete preko črte Sambor—Drohobicz. Prodiranje pa se mora sedaj nekoliko zavleči, ker je dospelo do močnih ruskih obrambnih črt in ker je brezdvomno, da se bodo Rusi poskusili ustavljati na fronti Sandomir—Zydaczow.

Naše čete so zavzele Sieniawo in vjele 7000 Rusov.

Uradno razglšajo dne 19. maja opoldne.

Zavezniške čete, ki so prodrle na vzhodni breg Sana, so včeraj potisnile močne ruske sile, ki so se severovzhodno od Jaroslawa znova postavile v boj, preko Lubaczowke. Sieniawo smo zavzeli. Prehod preko Sana smo izsilili tudi tamkaj, pri tem vjele 7000 mož in vplenili 8 topov. V jutranjih urah poskušene sovražne protinapade smo krvavo odbili. Boji na gorenjem Dnjestru in v okolici Stryja še trajajo. Naše napadalne kolone so severno od Sambora v naskoku zavzele več ruskih višinskih pozicij in osvojile vasi, ki jih je sovražnik trdovratno branil. Na črti ob reki Prut se ni prigodilo ničesar bistvenega. V ruski Poljski se vrše boji v gorovju pri Kielcah.

Rusko prodiranje čez Prut zavrnjeno.

„Pester Lloyd“ poroča iz Črnovic: Akcija Rusov, da bi prekoračili reko Prut, so naše čete z veliko hrabrostjo na celi črti zavrnil. Naša artilerija je prizadejala Rusom velike izgube.

Dne 16. maja je izšel v Rusiji uraden opis zadnjih dogodkov, ki so se dogodili na skrajnem krilu fronte med Dnjestrom in Prutom. V gostobesednem pretiravanju popolnoma malenkostnih uspehov na enem delu krila, ki se skrivajo proti veliki zmagi v Zapadni in Srednji Galiciji, ne povzema ta opis samo že preteklih bojev, marveč je priklopil, kar je za uradna poročila novo, tudi bodoče, da ohrani svoje fantazije. Tako dela poročilo zlasti z domevanji in uspehi, ki jih je baje pričakovati, da se more resnično deseženo, ki je za vznešen opis premalenkostno, razbliniti. Iz naših oficijalnih poročil je vsakomur znano, da smo svojo fronto umaknili od Njestrta na Prut in da so naše čete zapustile Zaleszczyke, ki so jih bile prej zavzele. Od ruskega poročila razkričani poraz bi pač niti tedaj ne mogel učiniti uspehov zavezničkov v Zapadni Galiciji, če bi bil resničen.

Boji v Bukovini.

Iz Radovca poročajo, da naše čete sijajno odbijajo vse ruske poskuse prekoračiti Prut. Sovražnik se je moral na več točkah celo umakniti. Ruska artilerija je poskusila bombardirati Černovice, kar se ji pa ni posrečilo. Močni sovražni napadi v Zapadni Bukovini ob gališki meji, ki so imeli namen priti v gorate dele zapadne Bukovine, so bili odbiti.

Nemško-francoska vojna.

S francoskega bojišča.

Veliki glavni stan poroča:

Močni angleški napadi proti naši, pred Ypernom nanovo zavzeti fronti, so se ponesrečili s težkimi izgubami za sovražnika. Na cesti Menin—Ypern smo pridobili v smeri Hooge nadalje na ozemlju. V okolici jugozapadno od Lilla, je sovražnik po močni artilerijski pripravi napadel samo na posamnih točkah. Vse napade smo odbili. Ob Loretski višini in severno od Arrasa je dan potekel razmeroma mirno. Večjih napadov sovražnik ni izvršil. Naše izgube pri odvetju Carencyja znašajo 600 do 700 mož. Nadaljni sovražnikov na-

DNEVNE VESTI.

Seja kranjskega občinskega odbora z dne 21. t. m. 1. Zapisnik zadnje seje se brez čitanja overi. 2. Poročila župansva: Umrla Marija Keršič, vdova po c. kr. okr. sodniku v p. je volila mestnim revežem v Kranju 100 K. — Nek dopis c. kr. dež. sodišča radi preskrbe obubožane rodbine se odstopi ubožnemu odseku. — Rekonvalescentni oddelek pešpolka številka 97 se je županstvu pismeno zahvalil za izkazano gostoljubnost in županu se naroči, da s primerno zahvalo sporoči vodstvu rekonvalescentnega oddelka simpatije kranjskega občinstva. — V pravni zadevi Štefana Lubenschegga se dne 5. junija iznova vrši pred upravnim sodiščem obravnava, h kateri občina ne odpošlje svojega zastopnika, ker je zadeva itak že vsestranski pojasnjena. — Zastop pritrudi računu vodovodnega odbora, ki izkazuje za l. 1914. primankljaja K 3844/54, od katere svote odpade na mesto Kranj 58% t. j. K 2229/72. 3. Poročila finančnega odseka: Občinski odbor odobri računski zaključek in bilanco mestne hranilnice za l. 1914, ki izkazuje K 27.265/24 skupnega dobička, in izreče ravnateljstvu ter upravnemu odboru tega zavoda zahvalo na uspešnem delovanju. — Prošnja mestnih uslužbencev za povišanje plače se priporočilno izroči v rešitev občinskemu predstojništvu. — K zgradbi strelišča za c. kr. prostovoljne strelce prispeva občina 100 K. — Odbor potrudi računski zaključek dijaške kuhinje za l. tečaj šolskega leta 1914/15 s primankljajem K 375/26, izreče odboru napominanega društva zahvalo na požrtvovalnem delovanju in izvoli pregledovalcem računov obč. odbornika l. Jagodica ter J. Sajovica. 4. Poročilo stavbenega odseka: Občinski odbor ne ugotovi prošnji stavbenega podjetja Landthaler & Faulhammer za znižanje pri oddaji kanalizacijskih del položene kavcije, pač se pa strinja z nasvetom podjetništva, da se prekine z zgradbo kanalov, ker z ozirom na vojno sploh ni mogoče dobiti potrebne razstreliva. 5. Poročilo policijskega odseka: Odbor ne ugovarja prošnji Rajko Potučeka za podelitev gostilničarske koncesije. 6. Ko občinski odbor še pritrudi predlogu odseka za popravo potov in kolovozov na kranjskem polju, zaključijo župan sejo.

Važno naznanilo konjerejcem. Ker je žrebčarska uprava odpeljala vse plemenske žrebce iz dežele, dal je gosp. France Bohinc, posest. v Trbojah pri Kranju svojega mladega pingavskega žrebca Anwalt licencovati ter je ta žrebec sedaj za kobile konjerejcev na razpolago. Žrebec je nastanjen v Vogljah pri Kranju pri gosp. Francetu Molj, posestniku in oskrbovalcu državnih žrebcev. Omenjeni žrebec je zelo močne in pravilne rasti in je imel skozi dve leti od ministrstva vzrejevalno premijo.

Dopisnice za vjetnike v Rusiji na trdnem kartonu je založila tiskarna „Sava“ v Kranju, kjer se dobivajo komad po 2 vinarja.

Kino podjetje „Talijs“ v Kranju si je za binško praznike preskrbelo prvovrsten program. Opozarjamo zlasti na velezanimivo in učinkovito dramo iz angleških aristokratskih krogov „Potek usode“ in na senzačni kinematografski roman v šestih poglavjih „V vrtincu pogubljenja“, ki tako po svoji vsebini in napetosti dejanja kakor po umetniški sceneriji naravnost z neodajljivo silo vpliva na gledalca. Kakor običajno, se v nedeljo vrše tri predstave, na praznični ponedeljek pa le ena ob pol 9. uri zvečer. Podroben spored je posneti iz lepakov.

Nekaj o kozah: Ljudstvo je mnenja, da se morajo, če se kože primejo, mehurčki narediti. Dognano pa je in tudi zadostuje, če se napravi na mestu po cepljenju, kjer se je koza po zdravniku načela 8 do 10 dni trajajoča rudeča črta ali lisa. Posebno pri ljudeh, kateri so bili že nekdanj uspešno cepljeni in pri šolarjih, kateri so bili morda pred šestimi leti cepljeni, se to zelo opaža. Ljudstvo naj torej nikar ne misli, da je bilo brezuspešno cepljeno, če vidijo rudeče lise namesto mehurčkov. Tudi naj nikar ne mislijo, da je bilo cepilo slabo — ali pa, da je bilo slabo cepljeno.

V Kranju se bo cepilo prihodnjo sredo ob 8. uri zjutraj.

Umrla je v Škofjiloki gospa Ana Homanova, rojena Kalanova. N. v m. p.

Kadilnikovo kočjo na Golici otvori S. P. D. dne 23. maja 1915.

Dve naredbi. (Kor. urad.) „Wiener Zeitung“ objavlja cesarsko naredbo z dne 6. maja glede uprave okolišev trdnjav in naredbo poljedelskega ministra v sporazumu z ministrom za notranje zadeve z dne 19. maja glede prepovedi krmiljenja z zelenim žitom.

Lovski zakon sankcioniran. „Wiener Zeitung“: Njegovo Veličanstvo je z najvišjim sklepom z dne 26. marca t. l. podelil od kranjskega deželne zbornice sklenjenemu zakonskemu načrtu lovskega zakona za to kronovino svojo najvišjo sankcijo.

Zadnji moratorij. Koncem maja izide nova moratorijska naredba, ki bo obenem zadnja. Vsa, vsled moratorija odložena plačila, morajo biti ali do konca julija, ali pa do konca avgusta izvršena. Ali bo določeni julij ali avgust kot zadnji mesec moratorija, še ni ugotovljeno.

V pojasnilo. Iz Mošenj se nam piše: Neki list je pretečen teden priobčil z Brezij dopis, v katerem se na podel in neopravičen način napadajo povsem miroljubni in pošteni Mošnjani, češ, da so se predzadnje nedeljo na Brezjah surovo obnašali. Resnici na ljubo naj pribijemo, da ni res, da bi bil kdo iz Mošenj prišel na Brezje razsajat ali razgrajati. Res je pa, da je prišlo nekaj Mošnjanov na Brezje, kjer so jih vinjeni suroveži brez vsakega najmanjšega povoda jeli psovati in napadati. Menda se dotičniki že sami sramujejo svoje neotesanosti in zato bi jo radi podtaknili drugim. Toda s hinavskim zavijanjem oči, s pačenjem resnice in blatenjem mirnih gostov v javnem listu se niso oprali niti najmanje, marveč so le zopet iznova dokazali svojo posurovelost.

Novo dvakronske bankovce izda, kakor poročajo češki listi, avstrijsko-ogrska banka. Sedanji bankovci bodo „vpoklicani“.

Sprejemanje v kadetne šole. Z začetkom šolskega leta 1915/16 (sredi septembra) se bodo sprejemali aspiranti z namembo za c. kr. deželno brambo v I., II. in III. letnik ene izmed pehotnih kadetnih šol za v državnem zboru zastopanih kraljestev in dežel in v I. letnik konjeniške kadetnice. Sprejem v druge kot zgoraj označene letnike je nedopusten. Sprejemni pogoji se nahajajo v „Predpisih o sprejemu aspirantov v c. in kr. kadetne šole“ (izdaja iz leta 1900 z dodatki iz leta 1902 in 1905). Prošnje je vlagati najkasneje do 20. julija t. l. Sprejem onih, ki so pri črnovojniškem izbiranju spoznani za sposobne za črnovojniško službo z orožjem, kakor tudi onih, ki so že potrjeni, je izključen. Natančnejši podatki so razvidni iz tozadnega razglasa, ki se objavi te dni v uradnem listu „Laibacher Zeitung“ in ki je tudi na vpogled pri vseh c. kr. okrajnih glavarstvih, pri mestnem magistratu v Ljubljani in pri ravnateljstvu pomožnih uradov c. kr. deželne vlade.

Razglas. Ponovno prebiranje črnovojniškov rojstnih letnikov 1878 do 1890 in 1892 do 1894 se vrši v političnem okraju Kranj v sledečem vspredu: Dne 28. maja t. l. v Kranju: Za občine Kranj in Voglje ob 8. uri zjutraj, za občine Stražišče in Mavčiče ob pol 9. uri in za občine Predoslje in Sv. Jošt ob 9. uri zjutraj. Dne 29. maja t. l. v

Kranju: Za občine Hrastje in Senčur ob 8 uri zjutraj, za občine Naklo in Preddvor ob pol 9. uri in za občine Velesovo in Cerklje ob 9. uri zjutraj. Dne 30. maja t. l. v Kranju: Za občine Tržič in Sv. Ana ob 8. uri zjutraj, za občine Kovor, Križe in Sv. Katarina ob pol 9. uri in za občino Smednik ob 9. uri zjutraj. Dne 31. maja t. l. v Škofji Loki: Za občine Škofjaloka in Zminec ob 8. uri zjutraj, za občine Sora, Javorje in Poljane ob pol 9. uri in za občine Trata in Oselica ob 9. uri zjutraj. Dne 1. junija t. l. v Škofjiloki: Za občino Staroloko ob 8. uri, za občini Zelezniki in Sorica ob pol 9. uri in za občino Selca ob 9. uri zjutraj. Črnovojniki imajo priti k prebiranju trezni in po celem telesu čisto umiti. Kdor bode pijan, bo strogo kaznovan. Vsako upitje je prepovedano. Ker imajo župani nalog, da črnovojnike svoje občine skupaj pripeljejo pred prebiralno komisijo, imajo črnovojniki njih ukaze in odredbe izpolnjevati. Posebno se opozarja na to, da črnovojniki svoje črnovojne legitimacijske liste seboj prinesejo. Ti listi morajo biti snažni in celi. Kdor ne bi k temu prebiranju prišel, bo strogo kaznovan. Tega prebiranja se morajo ydeležiti tudi oni črnovojniki, ki bi morali že prej priti k prebiranju, pa tega iz kateregakoli vzroka niso storili.

Razglas. Z naredbo c. kr. domobranskega ministrstva z dne 30. julija 1914. l. (drž. zak. št. 179) izdana je bila prepoved, konje z razvidnicami (Evidenzblattpferde) odstraniti iz njihovih nabornih okrajev. Naborni okraji se ujemajo s sodnimi okraji in se torej ne sme prodajati omenjenih konjev izven sodnih okrajev Kranj, Škofjaloka in Tržič in sicer niti v enega teh sodnih okrajev, niti v kak tuj okraj. Ta prepoved se s tem še jedenkrat razglasa s pripombo, da se bodo prestopki te prepovedi strogo kaznovali.

Razglas. V opominu c. kr. poljedelskega ministrstva konjerejcem in živinorejcem glede krmiljenja z dne 10. marca 1915 št. 9747 računalo se je glede krmiljenja konj s porabo 2 kg ovsa na dan. Od tega časa se je pa izkazalo, da obstoječe zaloge ovsa ne bodo zadostovale, da bi se pri krmiljenju z 2 kg ovsa na dan za enega konja do prihodnje žetve moglo shajati. Treba je torej, da se surogatna krmila porabijo v večji meri, kakor je to v gori navedenem opominu mišljeno. Kot glavni krmilni surogati pridejo sladkorni surogati v poštev. Dobiti jih je pri „Allgemeine österr. Viehverwertungsgesellschaft“ in Wien III, St. Marx. Na to se s tem vsi konjerejci opozarjajo.

Na tedenski semenj v Kranju, 17. majnika 1915 se je prignalo: 173 glav domače govede, — glav bosanske govede, — glav hrvaške govede, 8 telet, 259 prešičev, — ovac, — koz. — Od prignane živine je bilo za mesarje: 112 glav domače govede, — glav bosanske govede, 10 prešičev. — Cena od 1kg žive teže 2/20 K za pitane vole, 2/04 K za srednje pitane vole, 2/— K za nič pitane vole, — K za bosansko (hrvaško) goved, 1/84 K za teleta, 2/34 K za prešiče pitane, 2/60 K za prešiče za rejo.

Otroški voziček skoraj nov, se proda po jako nizki ceni. Natančneje se izve pri Lovrencu Grohanu, barvarju v Kranju.

Ceniki na zahtevo zastoj.

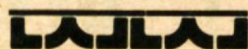
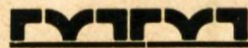
Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta št. 15

priporoča svoje najolj priznane šivalne stroje za pletenje (Strickmaschinen) in pisalne stroje.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega davka.

4 3 / 4 0 / 0

brez odbitka rentnega davka.

Rezervni zaklad nad K 800.000.

Rezervni zaklad nad K 800.000.

**Spominjajte se
Rdečega križa**

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holz hacker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža,
je slavnemu občinstvu vsak de-
lavni dan od 8. ure zjutraj do 5.
ure popoldne in ob nedeljah do-
poldne na razpolago.

! Pomlad!

**Najstarejša
trgovina**

Ferd. Sajovic

v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

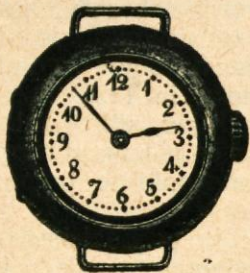
priporoča za

svojo bogato zalogo

modnega blaga sukna za ženske obleke, barhenda za bluze in obleke, še-
vijotov, kamgarnov in lodnov, platna za rjuhe, cvilha za žimnice, satenastih
in pisanih posteljnih odej, kakor tudi vsega drugega **manufakturnega blaga**.
Volneni robci, pleti, ogrinjalke in pleteni robci najnovjših vzorcev in naj-
bolje kakovosti. Srajce, jopice in hlače za ženske, moške in otroke.

Svilnati robci najnovjših vzorcev.

6 52-20

Najbolje in najceneje se kupi pri tvrdki

RUDOLF RUS

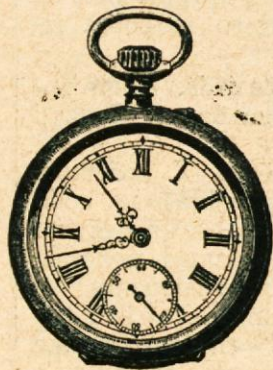
v Kranju (poleg lekarne)

Ustanovljeno leta 1885

**Prva in največja zaloga
ur, zlatnine in srebrnine.**

Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Strogo solidna in poštena postrežba.

Suhe gobe

in druge deželne pridelke v vsaki
množini po najvišjih dnevnih cenah
kupuje

M. RANT, KRANJ

trgovina mešanega blaga in deželnih pridelkov

Trboveljski in češki premog.

Restavracija pri kolodvoru

priporoča dobro kuhinjo, pristna vina, češko
budjeviško pivo. Lep senčnat vrt.

5 52-20

**Najbolj varno naložen denar v vsem
političnem kranjskem okraju!**

1 12-17

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
378.000 kron!**

Hranilnica posoja na zemljišča po 5 1/2% na leto
in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer
dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača poso-
jilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsa-
kega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1914. je bilo
stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 337 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam
nad 4 milijone kron.

4 1/2%

brez odbitka rentne-
ga davka, katerega
plačuje hranilnica iz
lastnega. Narasle in
nedvignjene vložne
obresti pripisuje h ka-
pitalu vsakega pol leta
— to je dne 30. junija
in dne 31. decembra
— ne da bi bilo treba
vlagateljem se zgla-
šati radi tega pri hra-
nilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg
lastnega rezervnega zaklada mestna občina
Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso
svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge
res varne, priča zlasti to:

**da vlagajo v to hranilnico tudi so-
dišča denar mladoletnih otrok in
varovancev, ter župnišča cerkveni
denar.**

Ta najstarejši in največji denarni za-
vod na celem Gorenjskem **uraduje**

v Kranju na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in vsak
tržni dan tudi od 2. do 4. ure popoldne.